

Súd: Okresný súd Žilina
Spisová značka: 13C/107/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8614200309
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 10. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Beáta Svediaková
ECLI: ECLI:SK:OSZA:2018:8614200309.8

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Žilina v konaní pred sudkyňou JUDr. Beátou Svediakovou v spore žalobcu C. Ľ. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXXX/XX, G., zast.: ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Igor Šafranko, advokát, so sídlom Sov. hrdinov 163/66, 069 01 Svidník proti žalovanému Slovenská republika, zast.: Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné nám. 13, 813 11 Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy s prísl., takto

rozhodol:

I. Žalobu z a m i e t a.

II. Žalovanému proti žalobcovi p r i z n á v a náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca sa žalobou podanou na Okresnom súde Svidník dňa 27.01.2014, v znení jej úpravy na č.l.32, domáhal, aby súd zaviazal žalovaného na povinnosť zaplatiť mu sumu 79.000 EUR spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5,25% ročne zo sumy 79.000 EUR od 26.05.2014 do zaplataenia, a to titulom náhrady nemajetkovej ujmy. Tiež sa domáhal, aby súd zaviazal žalovaného na povinnosť zaplatiť mu sumu 760,22 EUR spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5,25% ročne zo sumy 760,22 eur od 26.05.2014 do zaplataenia, a to titulom príslušenstva pohľadávky uplatnenej titulom náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 79.000 EUR. Žalobca sa ďalej domáhal proti žalovanému náhrady trov konania.

2. Žalobca žalobu odôvodnil najmä tým, že uznesením staršieho vyšetrovateľa PZ Krajského úradu justičnej polície PZ Žilina, ČVS: KÚJP - 88/OVVK - 2003 zo dňa 29.januára 2004, mu bolo vznesené obvinenie pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods.1 písm. a/ Trestného zákona a trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 238 ods.1 trestného zákona v spolupáchateľstve. Rozsudkom Okresného súdu Prešov č.k. 31T/126/2008 zo dňa 13.08.2010 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č.k. 20T/21/2011 zo dňa 20.09.2012 bol oslobodený spod obžaloby. Informácie o trestnom stíhaní žalobcu, v ktorom nebol uznaný vinným, ako aj v tej súvislosti šírené nepravdivé informácie o jeho osobe vrhli na osobu žalobcu vysoko negatívny tieň, poškodili ho v profesionálnom, ako i osobnom živote. Došlo k poškodeniu všetkých osobnostných práv žalobcu, najmä práva na česť, dôstojnosť, súkromie a meno, a to všetko v dôsledku trestného konania, v ktorom bol nakoniec oslobodený. Trestné stíhanie zasiahlo i do spoločenského života žalobcu. Pod tlakom spôsobeným trestným stíhaním napokon odišiel zo služobného pomeru. Následky trestného stíhania nepociťoval negatívne iba sám žalobca, ale i manželka, deti a ďalšie príbuzenstvo, ako aj známi, ktorí s ním boli lojálni. Deti žalobcu a manželka prežívali v danom čase v súvislosti s trestným stíhaním a šírenými klamstvami o osobe žalobcu depresívne stavy. Žalobca ďalej žalobu odôvodnil tým, že stratil svoju niekdajšiu vážnosť, česť a úctu, ktorú do danej doby požíval v súkromí, na verejnosti, ako aj v profesionálnom živote. Následne nedošlo k obnoveniu pôvodných väzieb a k riadnemu začleneniu žalobcu do všetkých sfér života.

3. Žalobca ďalej v žalobe uviedol, že si je vedomý, že zákon č. 58/1969 Zb. neupravoval výslovne náhradu nemajetkovej ujmy, ale je toho názoru, že právne normy je potrebné vykladať v súlade s ústavnými princípmi právneho štátu a v súlade s medzinárodnou úpravou ochrany ľudských práv.

4. O predbežné prerokovanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a o náhradu odmeny v súvislosti s uplatnením pohľadávky náhrady nemajetkovej ujmy, ako i príslušenstva pohľadávky, požiadal Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo vnútra SR a Generálnu prokuratúru SR.

5. Žalovaný vo svojom písomnom vyjadrení k žalobe (č.l.53) uviedol, že navrhuje žalobu zamietnuť pre nesplnenie základných predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, poukázal najmä na to, že zákon č. 58/1969 Zb. neumožňuje domôcť sa od štátu náhrady nemajetkovej ujmy. Tiež poukázal na to, že žalobca nemôže úspešne vo vlastnom mene uplatňovať ujmu iných osôb ako on sám. V súvislosti s uplatnenými úrokmi z omeškania žalovaný uviedol, že povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, a až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania.

6. Súd vo veci rozhodol rozsudkom č.k. 13C/107/2014 -119 zo dňa 10.10.2017 tak, že žalobu zamietol a žalovanému priznal náhradu trov konania v rozsahu 100%. Rozhodnutie oprel o ust. § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., ako aj § 9 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku zo dňa 31. mája 2007, sp. zn. 4 Cdo 177/2005, R 13/2009 vyslovil, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s článkom 5 ods.1 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý zaručuje odškodnenie za pozbavenie osobnej slobody. Vzhľadom na vnútroštátnu úpravu (§ 5 zákona č. 58/1969 Zb.), ktorá sankcionuje štát zodpovednosťou za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe, treba aj tieto prípady považovať za prípady vadného pozbavenia osobnej slobody. Pretože Dohovor umožňuje v uvedenom článku odškodnenie aj nemajetkovej ujmy, má jeho aplikácia prednosť pred vnútroštátnou úpravou. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 31. júla 2012, sp. zn. 6 Cdo 37/2012 vyslovil, že článok 5 ods. 5 Dohovoru umožňuje odškodnenie obetí zatknutia alebo zadržania v rozpore so svojimi skoršími ustanoveniami (len) za nezákonné zatknutie alebo zadržanie (väzbu), a nie za ich celé trestné stíhanie. Zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby je podľa predpokladov odškodnenia ustanovených podľa § 5 zákona č. 58/1969 Zb. len podmienkou vzniku nároku na odškodnenie. V súdnej veci žalobca žalobou uplatňoval nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 79.000,- EUR spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5,25 % zo sumy 79.000,- eur, a tiež uplatňoval nárok na zaplatenie sumy 760,22 EUR spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5,25 % ročne zo sumy 760,22 EUR titulom príslušenstva pohľadávky uplatnenej ako náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 79.000,- EUR, ktoré obidva nároky odvíjal od uznesenia o vznesení obvinenia vydaného do nadobudnutia účinnosti zákona č. 513/2004 Z. z., t. j. do dňa 1. júla 2004. Preto pri aplikácii zákona č. 58/1969 Zb. na daný prípad súd s poukazom na ustálenú judikatúru dospel k záveru, že podľa vnútroštátnej úpravy žalobcovi nie je možné priznať uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, keďže zákon č. 58/1969 Zb. nárok na náhradu nemajetkovej ujmy neupravoval, a uplatnený nárok neobstojí ani vo svetle chápania náhrady škody, ktoré vyplýva z článku 5 ods. 5 Dohovoru, keďže tento článok umožňuje iba odškodnenie obetí nezákonného zadržania alebo zatknutia (väzby). Inými slovami : náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch možno priznať v súlade s čl. 5 ods. 1, 5 Dohovoru, ale iba v prípade, ak došlo k nezákonnému pozbaveniu osobnej slobody. Na iné prípady porušenia ľudských práv a základných slobôd sa čl. 5 Dohovoru nevzťahuje.

7. Na odvolanie žalobcu, Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, uznesením č.k. 11Co/86/2018 - 193 zo dňa 10.05.2018, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

8. V zrušujúcom uznesení odvolací súd konštatoval najmä, že pokiaľ okresný súd došiel k záveru, že podľa vnútroštátnej úpravy žalobcovi nie je možné priznať uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá mu vznikla uznesením o vznesení obvinenia, keďže zákon č. 58/1969 Zb. nárok na náhradu nemajetkovej ujmy neupravoval a uplatnený nárok neobstojí ani vo svetle chápania náhrady škody, ktoré vyplýva z čl. 5 ods. 5 Dohovoru, keďže tento článok umožňuje iba odškodnenie obetí nezákonného zadržania alebo zatknutia (väzby), tak takáto aplikácia práva je nesprávna. Odvolací súd pritom poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky vydaný pod č. III. ÚS 754/2016 - 42 zo dňa 24. januára 2017, v ktorom Ústavný súd vyslovil, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch

za vedenie trestného stíhania, ktoré sa právoplatne skončilo inak než odsúdením (a to aj v prípade, ak nebolo realizované väzobne), je ústavne akceptovateľným a Ústavou predpokladaným spôsobom poskytnutia satisfakcie takto stíhanej osobe, a to aj v prípade, ak bolo trestné stíhanie začaté za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. (t. j. pred 1. júlom 2004). Takýto výklad zodpovedá ústavným princípom zakotveným v čl. 46 ods. 3 Ústavy, ako aj čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd.

9. Súdu prvej inštancie odvolací súd uložil opätovne posúdiť dôvodnosť uplatneného nároku žalobcu z hľadiska splnenia predpokladov pre vznik tohto nároku a jeho výšky, pri viazanosti právnym názorom odvolacieho súdu.

10. V ďalšom konaní súd postupoval v zmysle pokynov odvolacieho súdu zároveň byť viazaný právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v zrušujúcom uznesení (§ 391 ods. 2 CSP).

11. Na deň 25.10.2018 nariadil vo veci pojednávanie.

12. Žalobca zotrval na žalobe v celom rozsahu, poukázal na svoje doterajšie vyjadrenia a argumentáciu.

13. Osobitne, v súvislosti s v konaní nesporne preukázanou skutočnosťou, že žalobca síce najskôr podal sťažnosť (opravný prostriedok) proti uzneseniu staršieho vyšetrovateľa PZ Krajského úradu justičnej polície PZ Žilina, ČVS: KÚJP - 88/OVVK - 2003 zo dňa 29. januára 2004, ktorým uznesením mu bolo vznesené obvinenie pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods.1 písm. a/ Trestného zákona a trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 238 ods.1 Trestného zákona v spolupáchateľstve (od ktorého uznesenia odvíjal svoje nároky uplatnené v konaní), následne však túto sťažnosť zobral späť, žalobca zotrval na svojej doterajšej argumentácii - že opravný prostriedok proti označenému uzneseniu zobral späť z taktických a strategických dôvodov obhajoby. Žalobca argumentoval i tým, že podľa jeho názoru teda opravný prostriedok využil riadne, bez ohľadu na to, že následne z taktických a strategických dôvodov ho zobral späť.

14. Žalovaný rovnako tak zotrval na svojich doterajších vyjadreniach a argumentácii. Osobitne opätovne zdôraznil, že ust. § 3 zák. 58/1969 Zb. jasne vymedzuje podmienky vzniku nároku na náhradu škody a žalobca nepreukázal riadne využitie opravných prostriedkov proti rozhodnutiu, ktoré považoval za nezákonné a nie sú tak splnené podmienky vzniku nároku zodpovednosti za škodu, ktorá je uplatňovaná v tomto konaní. Opätovne navrhol žalobu ako nedôvodnú zamietnuť.

15. Ani v ďalšom konaní nebolo sporné, že uznesením staršieho vyšetrovateľa PZ Krajského úradu justičnej polície PZ Žilina, ČVS : KÚJP - 88/OVVK - 2003 zo dňa 29. januára 2004, bolo žalobcovi vznesené obvinenie pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods.1 písm. a/ Trestného zákona a trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 238 ods.1 Trestného zákona v spolupáchateľstve. Následne bol žalobca rozsudkom Okresného súdu Prešov č.k. 31T/126/2008 zo dňa 13.08.2010 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č.k. 20T/21/2011 zo dňa 20.09.2012 oslobodený spod obžaloby. Tiež v konaní nebolo sporné, že nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy a príslušenstva, hoc žalobca si tento dal predbežne prerokovať, nebol uspokojený.

16. Podľa § 27 ods.2 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje doterajšími predpismi. Žalobca uplatňoval nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktoré bolo vydané do nadobudnutia účinnosti zákona č. 514/2003 Z.z. , t. j do dňa 01.júla 2004, konkrétne : uznesením staršieho vyšetrovateľa PZ Krajského úradu justičnej polície PZ Žilina, ČVS: KÚJP - 88/OVVK - 2003 zo dňa 29. januára 2004, ktorým mu bolo vnesené obvinenie pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods.1 písm. a/ Trestného zákona a trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 238 ods.1 trestného zákona v spolupáchateľstve. vydaním dňa 29. januára 2004. Preto zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nezákonnými rozhodnutiami orgánov verejnej moci sa spravuje v danej veci zákonom č.58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

17. Podľa § 1 ods.1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, štát zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v občianskom súdnom konaní a v konaní pred štátnym notárstvom, v správnom konaní, ako aj v konaní pred miestnym ľudovým súdom, a ďalej v trestnom konaní, pokiaľ nejde o rozhodnutie o väzbe alebo treste, vydal štátny orgán alebo orgán štátnej organizácie (ďalej len "štátny orgán"). Štát zodpovedá taktiež za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu spoločenskej organizácie vydaným pri plnení úloh štátneho orgánu, ktoré na túto organizáciu prešli.

18. Podľa § 1 ods.2 cit. zákona zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť.

19. Podľa § 3 cit. zákona, ak nejde o prípady hodné osobitného zreteľa, možno nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím priznať len vtedy, ak účastník využil možnosť podať proti nezákonnému rozhodnutiu odvolanie, rozklad, námietky, odpor alebo sťažnosť.

20. V prvom rade súd konštatuje, že nemožno prisvedčiť názoru žalobcu, že v danom prípade žalobca využil riadne opravný prostriedok proti uzneseniu o vznesení obvinenia, od ktorého odvíjal nároky uplatnené v konaní. Podľa cit. ust. § 3 zákona č. 58/1969 Zb. je využitie možnosti podať opravný prostriedok proti nezákonnému rozhodnutiu podmienkou uplatnenia nároku na náhradu škody. Výklad tohto ustanovenia prezentovaný žalobcom t.j., že došlo k riadnemu využitiu opraveného prostriedku proti nezákonnému rozhodnutiu nie je možné akceptovať. Za využitie možnosti podať opravný prostriedok proti nezákonnému rozhodnutiu možno podľa názoru súdu považovať iba prípad, keď o riadne a včas podanom opravnom prostriedku bolo rozhodnuté príslušným orgánom. V súdnej veci v dôsledku späťvzatia o opravnom prostriedku príslušným orgánom rozhodnuté nebolo, t.j. na daný prípad treba nazerať tak, že opravný prostriedok proti nezákonnému rozhodnutiu žalobca nepodal, teda nevyužil možnosť podať proti nezákonnému rozhodnutiu sťažnosť.

21. Súd ďalej skúmal, či sa za danej situácie nejedná o prípad hodný osobitného zreteľa tak ako to predpokladá citované ust. § 3 zákona č. 58/1969 Zb. Žalobca tvrdil, že sťažnosť zobral späť z taktických a strategických dôvodov obhajoby. Taktické a strategické dôvody obhajoby súd nepovažoval za dôvody hodné osobitného zreteľa. Naopak, podanie opravného prostriedku proti nezákonnému rozhodnutiu vydanému v prípravnom konaní, je efektívny nástroj, ktorý môže viesť ku zrušeniu nezákonného rozhodnutia alebo k zastaveniu trestného stíhania ešte v štádiu prípravného konania.

22. Iné dôvody hodné osobitného zreteľa v konaní najavo nevyšli, resp. iné dôvody hodné osobitného zreteľa žalobca ani netvrdil.

23. Súd tak v zmysle cit. ust. § 3 zákona č. 58/1969 Zb. . nemohol priznať žalobcovi ním uplatnený nárok na náhradu škody odvíjajúcej sa od nezákonného rozhodnutia - uznesenia o vznesení obvinenia, keďže využitie možnosti podať opravný prostriedok proti nezákonnému rozhodnutiu je podmienkou uplatnenia nároku na náhradu škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím vydaným v trestnom konaní orgánu štátu a žalobu tak musel ako nedôvodnú zamietnuť.

24. Súd nevykonal dôkazy navrhnuté žalobcom - výsluch svedkov, nakoľko ich vykonanie by nič nemohlo zmeniť na vyššie uvedeních záveroch súdu.

25. O náhrade trov konania súd rozhodol na základe ust. § 255 ods.1 Civilného sporového poriadku v zmysle ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Žalovaný mal vo veci plný úspech, preto mu súd proti žalobcovi priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Podľa ust. § 262 ods.2 Civilného sporového poriadku o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Žilina.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (zákon č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších predpisov); ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia.